

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

111 - EGALITARIAN WEDDINGS OU ISRAEL CENTER - FALL 2018

In an orthodox Jewish chuppah the chatan takes the pro-active role. The kallah accepts a ring and of course consents tacitly to the marriage, but she gives nothing and says nothing. All the officiants and witnesses (and in most cases all speakers) are men. To some, this can seem very male-focused and there are couples who would like more active female involvement. To what extent is this permitted by halacha and legitimate within an authentic traditional framework, rooted in Mesorah?

In this shiur we will look at the following issues:

- A double ring ceremony
- A woman reading the ketuba
- Women saying Sheva Berachot
- Women saying Shehechyanu

A] A DOUBLE RING CEREMONY

• Certain essentials are agreed upon by all authorities - the chatan must be a man, the kallah must be a woman and the two witnesses to the kiddushin must be men. Any variation in these will invalidate the kiddushin.

1. **כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר פרישתו ונתן בגדה ושלחה מביתו**

דברים כ"א:

The Torah places the active obligations of marriage and divorce in the hands of the man.

2. ת"ר: כיצד בכסף? נתן לה כסף או שוה כסף ואמר לה 'הרי את מקודשת לי', 'הרי את מאורסת לי', 'הרי את לי לאינתו' - הרי זו מקודשת. אבל היא שנתנה ואמרה היא 'הריני מקודשת לך', 'הריני מאורסת לך', 'הריני לך לאינתו' - אינה מקודשת. ... נתן הוא ואמר הוא - פשיטא דהוה קידושין. נתן הוא ואמרה היא - נעשה כמי שנתנה היא ואמרה היא, ולא הוה קידושין. ואב"א: נתן הוא ואמר הוא - מקודשת, נתנה היא ואמרה היא - אינה מקודשת, נתן הוא ואמרה היא - ספיקא היא וחיישינן מדרבנן.

קידושין ה.

The Gemara makes it clear that the chatan must make the gift and declare the kiddushin. If SHE makes the gift and/or she declares the kiddushin, it will not be halachically binding.

3. ... אלא כיון שכתורה אמרה 'כי יקח איש אשה' ולא אמרה 'כי תלקח אשה לאיש', לא כל הימנה שתכניס עטמה לרשות הצעל. ומש"כ אמרי' צפ"ק דקידושין דאי אמרה היא 'הריני מאורסת לך' אין צדצריה ממש. אלא מכיון שהיא מסכמת לקדושי האיש היא מצטלת דעתה ורלוונה ומשוי נפשה אלא הצעל כדבר של הפקר והצעל מכניסה לרשותו. הלכך אין אנו דנין צקדושין מלד האשה אלא מלד הצעל ...

הר"ן נדרים ל.

The Ran explains that the mechanism of kiddushin is that the kallah makes her status 'hefker' in order for the chatan to create the kinyan and bring the kallah into his life. Any proactive declaration on the part of the kallah does not fit within the halachic parameters of kiddushin.

- If the chatan gave a ring first, is the kiddushin not binding from that moment? What is the down-side if the kallah also gives a ring?

4. והילכתא: תוך כדי דבור כדבור דמי - חוץ ממגדף, ועובד עבודת כוכבים, ומקדש, ומגרש.

נדרים פו.

In nedarim and kinyanim, if a person makes a declaration and then immediately revokes it 'toch kedei dibbur' - within a couple of seconds, the revocation is valid. However, when it comes to certain critical life-changing declarations - like kiddushin - there is NO going back and the declaration may not be revoked.

5. ונראה צעירי דבשאר מיילי דלא חמירי כולי האי כשאדם עושה אותם לא בגמר דעתו הוא עושה, אלא דעתו שיכול לחזור צו תוך כדי דבור. אצל בני כיון דחמירי כולי האי אין אדם עושה אותם אלא כהסכמה גמורה, ומשום הכי חזרה אפי' תוך כדי דבור לא מהני

הר"ן שם

The Ran explains that people do not make such statements without having thought them through fully and with total intention for them to be binding.

6. בדבר אלו שאחר שהחתן קדש בטבעת את הכלה נתנה גם הכלה להחתן טבעת ואמרה הריני מקודשת לך או אתה מקודש לך, ודאי לענין הקידושין מאחר שכבר נתקדשה כדין הם קידושין גמורים, ומה שגם היא נתנה וגם אמרה מה שאמרה הם דברי הבל ושטות אבל אסור לעשות זה! לא מבעיא אם מנהג הנכרים הוא כן שהוא איסור מדאורייתא אפילו אם אינו חק לע"ז אלא חק הבל ושטות. ... וכ"ש בזה שהוא נגד דין התורה ובדיני הנכרים צריכה גם היא לקדש שנמצא שעושין כחק שלהם שודאי הוא באיסור הלא. אלא אף אם אינו כלל חק הנכרים נמי נראה דאסור לעשות כן בשעת החופה אף בלא אמירה, ובאמירה אף אח"כ אם הוא סמוך להחופה. דיש לדמות זה להגזירה דהבא ראשו ורובו במים שאובין דא"ר ביבי א"ר אסי (שבת יד) שהוא משום דבתחלה היו טובלין במי מערות מכונסין וסרוחין והיו נותנין עליהן מים שאובין להעביר הסירחון. ומ"מ בא מזה שאמרו לא אלו מטהרין אלא אלו מטהרין אף שהיה ידוע שנתנו המים שאובין להעביר סירחון. וכ"ש הכא שמה שגם היא נותנת טבעת הוא לקידושין שיש לחוש שיבא מזה שיאמרו שגם האשה יכולה לקדש את האיש. ואף שעדיין לא נמנו ב"ד לגזור ואין זה ממילא איסור ממש, מ"מ ודאי זה עצמו שעושין דבר שיכול לבא לזה הוא ודאי ענין איסור. ובעצם נראה לע"ד שהוא איסור גדול שהרי עי"ז עושין שישכח מהרבה דין קידושין ושכחת דין אף שלא יבא לשום קלקול הוא איסור לאו

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ג סימן יח

In a 1969 teshuva, Rav Moshe Feinstein was asked about a double ring ceremony. He accepted that the kiddushin may be effected by the initial giving of the ring by the man, with the woman's gift adding nothing halachically to the kiddushin. However, he prohibits the practice of exchanging rings under the chuppah on two grounds - (i) it would breach the Torah prohibition of chukat hagoy; and (ii) it would lead people to mistakenly think that kiddushin requires both rings, and thus people could assume that other marriages are not valid when in fact they are, potentially leading to serious prohibitions.

7. הנה ראה כתר"ה מה שכתבתי בקידושין שנעשו על ידי הרעפארמער ראבייס שאין לחוש להם כלל. כי לבד שאין שם עדים כשרים, הרי הרבה מהן ואולי כולן אין עושין מעשה קידושין כלל. דאף שנותן לה טבעת הרי גם היא נותנת לו טבעת. ומוכיח נתינתה על נתינתו שהוא רק מתנה בעלמא על שנעשו איש ואשה אבל עשיית הקידושין היה בלא כלום דאף דברים אולי אינם. ולא שבזה מקדשים זא"ז שנימא שנתנית הבעל היה לקידושין ונתינת האשה שג"כ נתנה לקידושין הוא דברי הבל. דהא הם אינם מקדשים כלל אלא היתה תשובת דברים על שאלת הראביי אם רוצה ליקחנה לאשה ומשיב הן, ואותה הוא שואל אם היא רוצה שיהיה בעלה או שתהיה אשתו ומשיבה הן. שזה אינם אף דברים של קידושין אלא דברים שרוצים בהאישות, ואח"כ נותנים זל"ז הטבעות על האישות שנעשה בדבריהם שהשיבו הן, שזה לא היה כלום אף אם היה נעשה זה לפני עדים.

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ג סימן כה

In a 1970 teshuva, Rav Moshe again addressed the issue. In this case, he was concerned that the kiddushin may not work at all in a double ring ceremony. Mutual gifts could indicate that the chatan and kallah did not actually realize that the giving of the ring to to her created the kiddushin. They may think that their verbal consent created the marriage and then they just exchanged gifts, which is clearly not the case. Thus an essential kavana would be missing.

8.

(טו) זב"ז הוא רק צעירי הבל בקדושין לא צעירי שיבין
 סמקדש סמקדש קונה אותה ועושה אותה שלו דקדושי
 כסף ילפינן קונה קונה משדה עפרון וצקנין סדה ודלוי דלא
 צעירי שידע האין דהאי כספא קני לי' רק כיון שנתן הכסף
 ממילא קונה לו אף שרי' בדעתו סמקדש הוא לתשלומין להמכר
 כדדי שיהרצה למכור לו והקנין הוא כדיבורא בעלמא במה שח"ל
 שהיה שלו. והרי אפי' במתיאה דצעי כוונה לקנותו כדחמירין

שו"ת עונג יי"ט ר' יום טוב ליפמן היילפרין אה"ע סימן קנ"ג (טו)

But just how much kavana and understanding does a chatan need? At the end of the day, it is sufficient as long as he knows that the kiddushin works at some stage.

9. ... עושיין הרבה אינשי דברים שבדו מעצמן שגם הכלה נותנת טבעת להחתן תחת החופה בשעת קידושין ואומרת ג"כ איזה דבר שהרבה ראב"איים הכניסו זה בענין מעשה הקידושין. ולא ניכר מי מקדש למי אם החתן את הכלה או הכלה את החתן. ... וכשנזדמן לרב אחד באיזו חתונה שמכריחין אותו והוא אנוס בפרנסתו לעשות הקידושין דוקא באופן שהכלה תתן ג"כ טבעת להחתן צריך להודיע אותם וגם להעדים כי רק נתינת החתן להכלה הם קנין הקידושין, ונתינת הכלה להחתן לא שייך להקידושין כלל אלא הוא רק מתנה בעלמא ואמירתה תהא בלשון שהם דברי נתינה לאהבה ולחבה אחרי שכבר הוא בעלה.

ש"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן יג

In a 1980 teshuva, Rav Moshe again opposes the practice, but writes that if an orthodox Rabbis is forced to perform a wedding with a double ring ceremony (otherwise he will lose his job!) he should at least make it very clear to the couple and to the eidim that ONLY the ring given by the chatan creates the kiddushin. Her ring is a gift of love with no halachic import in the kiddushin.²

As such, where the kallah wishes to give a ring to the chatan, this should be done well after the Chuppah ceremony has ended. It should be given with love but without any ritual or ceremonial statement or act. She can quote pesukim that speak to them, but they must both understand that this does not create any kiddushin.³

B] WOMEN MAKING SHEVA BERACHOT AT THE CHUPPAH

10. כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה. מה נדה שלא טבלה אסורה לבעלה אף כלה בלא ברכה אסורה לבעלה. ומניין לברכת חתנים מן התורה? שנאמר (בראשית כד:ט) וַיִּבְרְכוּ אֶת רֵבֶקָה וַיֹּאמְרוּ לָהּ אַחֲתֶיךָ אֶת הַיָּי לְאֵלֶיךָ רֵבֶקָה וַיִּירֶשׁ זֶרַעךָ אֶת שְׂעָרֶיךָ:

מסכתות קטנות מסכת כלה פרק א הלכה א

Chazal were clear that a kallah may not be married without the recital of Sheva Berachot.

11. אמר רב: אחת בתולה ואחת אלמנה - טעונה ברכה.

כתובות ז.

This is the case irrespective of whether she has been married before.

A number of questions arise:

- What kind of berachot are these - bircot hamitzva⁴ or bircot hashevach - a praise of the institution of marriage?
- Who are they incumbent upon? The chatan or the community?

12. מברכין ברכת חתנים קודם כניסה לחופה. בפ"ק דכתובות (ה) מברכין ברכת חתנים בבית חתנים ופירש רש"י בבית חתנים כשנכנסה לחופת נישואין: ומ"ש רבינו קודם כניסה לחופה. כ"כ הרמב"ם צלכות אישות (פ"י ה"ג). והטעם מזוהר משום דכל המלות מצריך עליהן עובר לעשייתן (פסחים ז:). והר"ן כתב צפרק קמח דפסחים (ד. ד"ה ולענין) ולענין ברכת נישואין נהגו שאין מצרכין אלא לאחר שתכנס לחופה לפי שאין צרכות הללו אלא צרכות תפילה ושבח.

בית יוסף אבן העזר סימן טב

The Beit Yosef records a dispute as to whether the Sheva Berachot are 'bircot hamitzva' on behalf of the chatan, and therefore must be done before chuppah⁵. On the other hand, the view of the Ran is that they are berachot of praise and should therefore be said after the chuppah!

13. אצל 'שהכל צרא לכבודי' אינה מן הסדר אלא לאסיפת העם הנאספים שם לגמול חסד, זכר לחסדי המקום שנהג עם אדם הראשון שנעשה לו שושבין ונתעסק בו. ואסיפה זו כבוד המקום היא וצרכה זו לכך נתקנה. ומשעת אסיפה היא ראויה לצרך, אלא מכיון שיש צרכה על הכוס הזקיקה לסדרה עליו מידי דהוה אצרכת צשמים וצרכת על האור צמולאי שבת.

רש"י כתובות ה.

It is clear from Rashi that the Sheva Berachot are not all of the same type. For example Shehakol Bara Lichvodo is a beracha of praise for the kindness of the people who have come to the wedding! It could theoretically have been said separately but was linked into the series over the cup of wine, just as we see with besamim and ner for havdala.

2. R' Chaim Jachter writes in his article - 'Kiddushin Konservativim', Techumin Vol 18 p89-90 - that he heard from R. Zalman Nechemia Goldberg that, bedieved, if a double ring ceremony was performed at a chuppah the kiddushin should not be invalidated. This could of course be a stringency in the event that one was trying to find ways to 'untie' the Reform/Conservative marriage retroactively to avoid the problem of mamzerut.

3. This is also the advice of R. Ariel Fiker at the conclusion of his article in Techumin Vol 20 p. 311 - מתן טבעת מן הכלה לחתן בסוף טקס החופה - See also Shu't Bemareh HaBazak from Machon Eretz Chemda Vol 5 p 222 where the same advice is given in a 2000 teshuva.

4. Begging the question at what stage is the technical mitzva fulfilled - erusin? nisuin? yichud? after children?

5. There is a debate as to what halachically constitutes 'chuppah' - 'covering'. The bedeken? The canopy? The tallit over their heads? The yichud room? The wedding night?

B1] 7 BERACHOT AS THE OBLIGATION OF THE CHATAN

The implication of the source in Mesechet Kalla is that the berachot are needed to permit the kallah to the chatan. As such, they may be fulfilling an obligation of the chatan.

14. ג וצריך לברך ברכת חתנים בבית החתן קודם הנישואין והן שש ברכות ואלו הן
 ו ... אירס וכנס לחופה ולא ברך ברכת חתנים הרי זו נשואה גמורה וחוזר ומברך אפילו אחר כמה ימים ...

רמב"ם הלכות אישות פרק י הלכה ג

From the wording of the Rambam it also appears that the Sheva Berachot are an obligation of the chatan.

IF the Sheva Berachot are essentially the obligation of the chatan, can a woman read them to fulfil this obligation? This raises the wider question of whether a woman can be motzei a man in their obligations.⁶ Ultimately, a woman will not be able to be motzei a man in a mitzva that she is not also equally obligated in.

B2] 7 BERACHOT AS THE OBLIGATION OF THE COMMUNITY

However, the source in Messechet Kallah brings a verse from Lavan and his family blessing the kallah. This could imply that the berachot are in fact fulfilling the obligations of the public! IF the obligation of the Sheva Berachot is effectively on the gathered community, then we need to analyze the function of the community. Why do we need a community at all?

15. אמר רב נחמן: אמר לי הונא בר נתן, תנא: מנין לברכת חתנים בעשרה? שנאמר: (רות ד:ב) וַיִּקַּח יְעֶזְרָה אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָעִיר וַיֹּאמֶר שְׁבוּ פֹה וְרַבִּי אַבְהוּ אָמַר: מֵהֵכָּא: (תהלים סח:כז) בְּמִקְהֵלוֹת בָּרְכוּ אֱלֹהִים ה' מִמְּקוֹר יִשְׂרָאֵל לא סגי דלאו עשרה? ...
 לפרסומי מילתא

כתובות ז:

The Gemara rules that Sheva Berachot require 10 people. Rav Nachman learns this from the story of Boaz and Rut. Rabbi Abahu learns it from Tehillim. One of the reasons brought in the gemara is to publicize the matter.

16. מנין לזכרת חתנים בעשרה שנאמר ויקח זועז עשרה אנשים ר' אבהו אמר במקלות זרכו אלהים, פירוש ואין קהל פחות מעשרה.
 פירש רש"י ז"ל מדכתיב הקהל את העדה ואין עדה פחותה מעשרה

חידושי הריטב"א מסכת כתובות דף ז עמוד ב

The Ritva learns that the requirement for 10 is to constitute a 'kahal' - ie a regular minyan.

IF the obligation of the 7 Berachot is that of the community and this means a classic minyan, then clearly women would not constitute this minyan and could not say the berachot. If however the purpose of the 10 was to publicize the event, then maybe a woman could constitute one of the 10.⁷

17. מבואר בח"י הריטב"א (כתובות ז) בשם התוס', דלא חשיב פנים חדשות אלא כשבא אדם חשוב לשם, ואשה לאו בת הכי היא אף על פי שהיא חשובה, שאין פנים חדשות אלא מי שהוא ראוי לימנות בעשרה של ברכת חתנים

שו"ת יביע אומר חלק ג - אבן העזר סימן יא

Rav Ovadiah rules that a woman cannot be one of the Panim Chadashot since she may not make up the minyan.

18.

ג. אין האשה מצטרפת למנין עשרה בעת שמברכים, "שבע ברכות" (ה).
 וכן אינה נחשבת כ"פנים חדשות" (ו).
 (ז) הי' זריטיביא כתובות ז' א' מפני שאין פנים חדשות אלא מי שהוא ראוי לימנות בעשרה של ברכת חתנים, והכינאו הפיה שם פ"ק י"ג.
 ואולם כתי' הת"ס בכתובות ז' א' ד"ה במקהלות כתב דפנים חדשות סגי אפילו באשה וקטן כל שמרבים שמה' עבדים. וצ"ע. וראה בשו"ת משנה הלכות ז"ב סי' מ"ג מה דה"ז סי' רמ"ו.

ר' דוד אויערבאך, הליכות ביתה ע"ע

This is the mainstream psak, although R. Dovid Auerbach brings the opinion of the Chatam Sofer that anyone who adds simcha to the celebration can be one of the Panim Chadashot.

6. And questions of arevut - communal responsibility and whether women are included in that or not.
 7. Compare the discussion concerning women and megilla reading. The 10 people present at the megilah reading are not a technical halachic minyan (the reading does not require one) but rather are for *pirumei nisa* - to publicize the miracle. Some authorities rule that 10 women may make up the quorum for megilla reading - see <http://www.daat.ac.il/daat/english/tfila/frimer2.htm> note 93.

It therefore appears that women may NOT⁸ say the Sheva Berachot under the chuppah since:

- (a) it is possible that these are to fulfil the mitzva obligation of the chatan and a woman is unable to do that; and
 (b) even if the Sheva Berachot are to fulfil the obligation of the community, women may not be technically included in the minyan quorum for that 'community'.

19. כהיום הזה בירושלים, ירבו שמחות בישראל, וינוסו אנחות מישראל. ירבו בשורות טובות בישראל, ירבו ישועות בישראל, ירבו נחמות בישראל. תרבה אהבה בישראל, תרבה ברכה בישראל. תרבה גילה בישראל, תרבה דיצה בישראל. ירבה הוד בישראל, ירבה ועד בישראל. ירבה זכות בישראל, ירבה חתן בישראל, ירבו ימים טובים בישראל. אליהו הנביא במהרה יבא אלינו, המלך המשיח יצמח בימינו. יצליחו חתן וכלה, ישמחו שניהם זה עם זה ויעלצו שניהם זה עם זה. ויעמידו בנים ויאריכו שנים בשבי יהודה, בנים מצליחים וכלכם ברוכים. ישמח חתן בכלה, וכלה תשמח בחתן, בבנים ובנות, בעושר ובנכסים, בבנים עוסקים בתורה מקיימי מצות בישראל.

סדר רב עמרם גאון (הרפנס) סדר אירוסין ונישואין

*In the Siddur of Rav Amram there are divrei beracha after the Sheva Berachot. Some people have turned these into an '8th beracha' without Shem U'Malchut and invite a woman to say them after the official Sheva Berachot.*⁹

C] WOMEN MAKING SHEVA BERACHOT AT THE MEAL

20. מברכין ברכת חתנים בבית חתנים אחר ברכת המזון בכל סעודה וסעודה שאוכלין שם. ואין מברכין ברכה זו לא עבדים ולא קטנים.

שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין סימן סב

The Shulchan Aruch rules that Sheva Berachot must be said at every meal after bentching. He explicitly (following the Rambam) excludes minors and slaves from the berachot. But noticeably absent from the exclusion is women.

21. (ה) לא עבדים ולא קטנים. נר' דגס לשלש חין מלרפין עבד וקטן:

חלקת מחוקק סימן סב ס"ק ה

The reason for the exclusion of children and slaves is that they may not make a zimun.

22. אין מברכין ברכת חתנים אלא בעשרה גדולים ובני חורין, וחתן מן המנין. בין כשאומרים אותה בשעת נשואין בין כשאומרים אותה אחר ברכת המזון. אבל כשאין אומרים אחר ברכת המזון אלא ברכת אשר ברא אינו צריך עשרה. ומ"מ ג' צטיין

שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין סימן סב סעיף ד

Sheva Berachot requires a minyan (of men). If no minyan is present, the beracha Asher Bara Sason VeSimcha CAN be said, as long as there is a zimun.

23. נשים מזמנות לעצמן רשות. אבל כשאוכלות עם האנשים, חייבות ויוצאות בזמן שלנו

שולחן ערוך אורח חיים הלכות בציעת הפת, סעודה, וברכת המזון סימן קצט סעיף ז

Women are included in the zimun if there are three men present who constitute a zimun. If there are less than three men, but three or more women, the women have the option to make a zimun.

What if there are three or more women and one or two men? Can the men answer to the women's zimun? R. Dovid Auerbach quotes¹⁰ his uncle Rav Shlomo Zalman as permitting this.¹¹

On that basis, if the chatan was at sheva berachot with a group of women, some permit the women to make a zimun and then say the beracha of Asher Bara (which does not require a minyan).¹²

8. This is also the position of R' Yehuda Henkin - Shu't Bnei Banim 3:27

9. Some wish to 'call up' a man and woman for each of the Sheva Berachot, where the man makes the official beracha and the woman gives a personal blessing. Aside from the halachic issue of hefsek between the berachot, this seems (to me at least) to be pure tokenism. It also totally reformats the structure of Sheva Berachot and significantly breaks with Mesorah. However, as with most changes to tradition, the line between appropriate and inappropriate innovation is often unclear (see below).

10. Hilchot Beita p94 n.14

11. The OU website on this topic reads as follows. ".... if three or more women form a zimun there is no reason why one or two men who are present cannot remain and answer to this zimun. This is according to Rabbi Shlomo Zalman Auerbach as quoted by his nephew in Halichot Beisah. This opinion is also found in Toras HaYoledes by Rav Yitzchok Silberstein [son-in-law of Rav Elyashiv] and Dr. Moshe Rothschild, 1987, translated by S. Ludmir, 1989, page 403. Rabbi Shlomo Pick (Mail-Jewish 18:77) reports that he personally asked Rav Auerbach, who praised the practice, and Rav Elyashiv, who told him to stay and answer. Rabbi Aryeh Frimer (Mail-Jewish 21:59) quotes his brother Dov as having discussed this with Rav Aharon Lichtenstein who agreed, and stated that such was also his father-in-law's (Rav Yosef Ber Soloveitchik) opinion. The above all hold that the men should answer with the usual response. Rabbi Dovid Cohen (of Gvul Ya'avetz, Brooklyn) and Rav Dovid Feinstein (MTJ) say that the men should answer as "outsiders" by responding "Baruch u'mevorach Shmo tamid le'olam va'ed." It thus seems that a great deal of halachic firepower supports the men staying and answering. The idea that men must leave is cited without support in Rav Ellionson's Ha'Isha V'Hamitzvot." - see https://www.ou.org/torah/machshava/tzarich-iyun/tzarich-iyun_womens_zimun/

12. R. Joel Wolowelsky permits this in his book Women, Jewish Law and Modernity (Ktav 1997) p 63 and states that R. Dovid Auerbach also permitted this.

נשים איחנייהו בכלל צירוף זה ורשאיות לזמן (ולדעת הגר"א חייבות) ה"ה שרשאיות לברך ברכת אשר ברא. מ"מ נראה דברכה זו יברכו רק אם זימנו למעשה והיתה כאן ברכת זימון (כלשון הגר"א דלעיל) אבל היכא דלא זימנו לא יברכו ג"כ ברכה זו עכ"ל.

ומה שכתבתי שגשים המזמנות לעצמן יכולות לברך אשר ברא, גם הר"ר דוד איזנברג שליט"א כתב בן במכתב וז"ל אם שלש נשים אכלו ביחד עם התתן והכלה שפיר יכולות לברך ברכה זו משום דרק לגבי זימון בשם דבעינן מנין של עשרה אנשים אין האשה בכלל זה משא"כ לענין זימון בשלשה שגם

ש"ת בני בנים חלק ג' סי' כז

This is the position of Rav Yehuda Henkin who also quotes Rav Dovid Auerbach as explicitly permitting this.

Naturally, such a practice would be invalidated by some and probably seen as inadvisable or inappropriate by many others. As always, it raises the question of whether it is proper to innovate in situations which will give the impression of adopting egalitarian agendas or copying non-orthodox practices (see below).

D] WOMEN READING THE KETUBA

25. A new trend is emerging among certain "modern Orthodox" circles. A scholarly woman is called upon at a wedding ceremony to read the kesuba. They say that "halachically there is nothing wrong with this!" In a certain sense this statement is correct. If one only judges the issue from the perspective of the laws of siddur kiddushin there's nothing wrong. Strictly speaking, the reading of the kesuba is not at all a part of the marriage ceremony. This minhag was introduced in the days of the rishonim after the geonim had done away with the ancient practice of having a long pause (of several months) between the erusin and the nissuin. This is what prompted the rishonim to institute the slow reading of the kesuba in between the erusin and the nissuin, to establish a hefsek between the two brachos al hakos, so that the second borei pri hagoffen will not seem so superfluous. It is for this reason that many have the practice that if someone is scheduled to speak under the chuppah, or if a chazzan is going to sing something, that these take place right after the reading of the kesuba.

But when a shailah is researched one must look through the entire Shulchan Aruch, and consider all the various aspects of that shailah. Just because there is an issue that does not appear in Even Hoezer Hilchos Kiddushin or Hilchos Nissuin, it doesn't mean that the issue is "non-halachic". Orach Chaim Hilchos Krias HaTorah is just as "halachic" as Even Hoezer Hilchos Kiddushin. In Hilchos Krias HaTorah the Shulchan Aruch quotes from the Talmud that although judging from the perspective of Hilchos Krias HaTorah alone a woman may receive an aliyah, from the perspective of Hilchos Tznius this is not permitted. The same is true regarding a woman reading the kesuba in public at a chasuna. Of course the kiddushin will not be affected in the slightest! The truth of the matter is that no one has to read the kesuba! But nonetheless it is a violation of kvod hatzibur to have a woman surrender her privacy to read the kesuba in public. Were there no men present who were able to read this Aramaic document?

Clearly the motivation to have a woman read the kesuba is to make the following statement: the rabbis, or better yet - the G-d of the Jews, has been discriminating against women all these millennia, and has cheated them of their equals rights, and it's high time that this injustice be straightened out! What a silly misunderstanding! Our G-d never intended to cheat women of their rights and privileges! Quite the contrary! He wanted to give women the ability to fulfill vehalchta bidrachav in a more complete way - without ever having to compromise their tznius.

Can Women be Rabbis? Rabbi Hershel Schachter, Torah Wed 2004¹³

יכולה לקרוא. והגם שבמקום שנשים אינן רגילות לדבר בפני צבור גברים אין זה מן הנציצות שתקרא את הכתובה בפניהם אבל בקדילה שכלאו הכי נשים מרצות ומדורות ברכים בעיני צבור וכו' תוכל אשה גם לקרוא את הכתובה וקצת טעם יש בזה שהכלה סימכת דעתה עליה לקרוא לה את מה שכתוב. וכן רשאית אשה להכריז מי הוא הרב מסדר הקדושין ומי הם העדים והמברכים שבע הברכות ושאר הדעות ורק ראוי להודיע להם על כך מראש כדי שלא יבעתו.

הנה תובלי לכבוד אשה בקריאת הכתובה כי אין בה קיושה או ברכה אלא היא קריאת שטר חוב בעלמא כדי להפסיק בין קדושין לנשואין, ולפי מנהגנו שגם אחר קורא את הכתובה וכן משמעות הרמ"א באבן העזר סימן ס"ב סעיף י' ולא רק המכרך ברכת האירוסין קורא אותה ושלא כמנהג שהביא בשו"ת מגר"ם מינץ סימן קי"ט בדי"ה עתה, אם כן גם אשה

ש"ת בני בנים חלק ג' סי' כז

Rav Yehuda Henkin permits women to read the ketubah and rejects any suggestion that this would be a problem of tzniut in a society where women are in any event public speakers and lecturers.

• According to this view, women could certainly be asked to speak to the couple under the chuppah. Again the question here is not one of 'can' but 'should'?¹⁴

13. Available at http://torahweb.org/torah/2004/parsha/rsch_dvorum2.html

14. Women reading the ketuba is not accepted by most Rabbanim, even on the 'left-leaning' sector of the Religious Zionist world. R' Aharon Lichtenstein was very clear that, although

27. יש טוענים נגד ההיתר של חגיגת הבת מצוה, משום שהוא נגד מנהג הדורות הקודמים, שלא נהגו מנהג זה. אבל באמת אין זו טענה, כי בדורות שלפנינו לא הצטרכו לעסוק בחינוך הבנות. ולמעשה הדבר תלוי בכוונת הרוצים לחדש מנהג זה של חגיגת הבת מצוה, אם הם מתכוונים לשם מצוה או חלילה לשם חיקוי המינים. אמנם לא נעלם ממני, שיש בין היראים אוסרים ומחמירים, שאינם שמים לב בשאלות של מנהגים דתיים לשיקולים הגיוניים, ואף אינם נותנים דעתם לבירורים הלכותיים, אלא דנים עליהן עפ"י רגשות הלב בלבד. והלב היהודי הדבק במסורת הורים ומורים, נרתע מכל שינוי שהוא בנוהג הדתי ... אולם אין להם לשכוח כי גם המצדדים בהיתר של מנהג חדש זה של חגיגת בת מצוה, לבס דופק בחרדה לחיזוק החינוך הדתי של בנות ישראל, שבנסיבות של החיים בדור הזה הן זקוקות ביותר לחיסון רוחני ולעידוד מוסרי בהגיען לגיל המצוה.

שו"ת שרידי אש חלק ב סימן לט (בדפוס ישן - ג:צג)

The Seridei Eish was unwilling to oppose the innovation of Bat Mitzvah just because the orthodox community had not done this before. He insists that new innovations may be acceptable, provided they are halachically permissible and that those promoting the innovation are positively religiously motivated.

E] SHEHECHIYANU

- It is now customary for the chatan to make a shehechyanu on a new talit. Could the kallah also say shehechyanu at the wedding?

28. ומה שאין מברכים שהחיינו על מצוה זו גם בלא טלית חדשה, היינו משום שמצוה זו אין לה זמן קבוע, ואין מברכים על מצוה שאין לה זמן קבוע, כמו תפילין וכדו'. וכן כתב בשו"ת מהר"י קולון הנ"ל (אות ב). והרמ"ה כתב שאין מברכים שהחיינו אלא על מצוה שעשייתה היא גמר מלאכתה, כמו נטילת לולב. אבל נישואין הרי עיקר המצוה היא הפריה ורביה. ... ובמור וקציעה (סימן רכג) כתב דאין הכי נמי הנושא אשה שהיא חביבה לו יברך שהחיינו. אך כבר השיג עליו מרן החיד"א במחזיק ברכה (סק"ה), ופסק שיברך בלא שם ומלכות. וכן הוא בשדי חמד (מערכת ברכות פ"ב אות ד). בכף החיים (אות כה). ומהר"י חאגיז כתב בשו"ת הלכות קטנות, שאדרבה אין לברך שהחיינו, ואדרבה יש לשאול למה לא מברך דיין האמת!! ומטעם זה מברכים שהחיינו על טלית חדשה, והחתן מכוין לפטור מצוה יקרה זו. כן נוהג מרן אאמור"ר שליט"א לומר כן לחתן קודם ברכת שהחיינו. אבל אף שמכוין לפטור הדירה והרהיטים, אין לו לשכוח את העיקר, לכיין על הטלית החדשה.

ילקוט יוסף שובע שמחות א הערות פרק ח' - התעטפות בטלית בחופה

Although there is a minority view that the beracha shehechyanu can be made on the event of the wedding itself, most authorities rules that the beracha can only be made on recurring events - new fruit seasons, new clothes etc.

29. One might argue that most egalitarian wedding ceremonies create a presumption of invalidity, basically because women may be asked to serve as witnesses. Therefore, this argument might continue, even though there may be nothing technically wrong in a woman's saying one of the Sheva Berakhot under the huppah¹⁵, we have a specific atypical interest in not creating an impression of egalitarianism during the wedding ceremony proper, a concern we do not have at the meal. Of course, the argument that technically admissible activities might be misinterpreted as being halachically impermissible could be used against most of the proposals we have mentioned here - and, in fact, it is the driving force behind most of the opposition. While we should be sensitive to this concern, we must not let it paralyze us. A meal of friends and family is one thing; a public ceremony attended by a wide circle of guests is another. Drawing the line in theory may be subjective and complicated. However it is often easy to see in practice on which side of the line a particular issue will fall.

R. Joel Wolowelsky - Women, Jewish Law and Modernity p68-9

F] OTHER INNOVATIONS?

- The Shabbat Kallah has become very popular and is a natural parallel to the Aufruf Shabbat for the chatan.
- A kallah tisch could be preferred by some to the traditional kallah throne.
- The kallah giving the chatan a tallit at the bedeken?
- The kallah signing the ketubah?
- Adding clauses into the ketuba?
- Pre-nuptial agreements and reading parts of them?
- It is important to avoid tokenism which achieves little and which may miss the essence of an existing minhag. eg the chatan walking around the kallah or both walking around the chuppah. This shows an fundamental lack of understanding of the minhag and is actually counterproductive¹⁶. The woman walking around the man actually symbolizes an element of female dominance underscoring the nevuah in Yirmiyahu 31: 21 נְקִיבָה וְתִסְוֵב גְּבֵרָה.

halachically permitted, it was highly inadvisable and this is the current position of the faculty at Migdal Oz.

15. Actually, this position is rejected in practice by all halachic authorities that I am aware of.

16. Reminiscent of the Reform movements increasing the age of Bat Mitzva to 13 for egalitarian reasons even though this effectively 'dumbs down' the girls to the level of the boys!